

DGA's kiezen te vaak voor ongunstige jaarlijkse pensioenberekeningen

Servaas Vrijburg

Uit een steekproef bleek onlangs dat DGA's in 95 procent van de gevallen de koopsom methode verkiezen boven de premie-/koopsom methode, terwijl deze laatste methode in beginsel tot een hogere voorziening leidt. 'DGA's betalen teveel Vpb' kopten de media daarover recent. Maar naast het feit dat DGA's geen Vpb betalen, is een nadere nuancering hier op zijn plaats. De rode draad: wie DGA-pensioenberekeningen maakt, zal zich onder meer bewust moeten zijn van de civielrechtelijke aspecten, de wijze waarop de jaarlijkse waardering moet plaatsvinden en hoe flexibiliseringsberekeningen moeten worden gemaakt.

ALLEREERST aandacht voor de civielrechtelijke aspecten. De voorwaarde om pensioen in eigen beheer te mogen voeren (lees: de vennootschap behoeft de verplichting niet onder te brengen bij een professionele verzekeraar) is dat de werknemer DGA is in de zin van de Pensioenwet. De DGA dient dan ten minste persoonlijk 10 procent te bezitten (direct dan wel indirect) van het nominaal geplaatste aandelenkapitaal van de werkgeverenvennootschap. Voor certificaat houders is een soortgelijke regeling opgenomen, maar de letterlijke tekst is toch anders dan voor aandeelhouders, zodat een scherpe beoordeling op zijn plaats is. Overigens kan een DGA ook onder een verplichtstelling vallen van een bedrijfstakpensioenfonds, een beroepspensioenregeling of hij of zij heeft in het verleden geopteerd voor toepassing van de Pensioenwet (op grond van artikel 8 van de Invoerings- en aanpassingswet pensioenwet). Steeds zal separaat beoordeeld moeten worden of de DGA eventuele (aanvullende) rechten in eigen beheer mag houden. Ondanks dat aan het 10%- criterium wordt voldaan, is dat zeker niet altijd het geval. Welke vennootschap de regeling van de DGA vervolgens mag uitvoeren (en onder welke voorwaarden) staat niet in de Pensioenwet, maar is te vinden in artikel 19a van de Wet op de loonbelasting.

Juridische documenten

De jaarlijkse balansberekening dient vanzelfsprekend aan te sluiten bij de inhoud van hetgeen aan de DGA is toegezegd, zoals vastgelegd in de

'pensioenbrief' of de 'aanvullende arbeidsovereenkomst'. Dit lijkt het in-trappen van een open deur, maar in de praktijk blijkt nog te vaak dat de berekening niet wordt gedragen door de onderliggende juridische documenten. Afhankelijk van de situatie zal de berekening een Witteveen- en/of een VPL-knip bevatten. De Witteveen-knip is voor eenieder qua techniek in beginsel gelijk. De VPL-knip is echter geheel afhankelijk van de keuzes die zijn gemaakt:

- uitstellen van de ingangsdatum (al dan niet in combinatie met uitruil van het ouderdomspensioen in een hoger nabestaandenpensioen);
- laten staan van de rechten;
- lager opbouwpercentage in combinatie met vroegere pensioeningsdatum dan leeftijd 65, etc.

Ook de combinatie met overgang naar een ander stelsel met indexatie van bestaande rechten of toekennen van back-servicerechten bij latere salarisverhogingen is regelmatig aan de orde. Nogmaals: nog te vaak blijkt dat de berekening niet wordt gedragen door de onderliggende juridische documenten. Een duidelijk punt van aandacht voor de praktijk.

Jaarlijkse waardering

De jaarlijkse waardering moet plaatsvinden op basis van goed koopmansgebruik en zal dan ook aan die regels worden getoetst (artikel 3.25 Wet IB 2001). Als nadere invulling hiervan geldt dat waardering dient plaats te vinden op

basis van algemeen aanvaarde actuariële grondslagen, waarbij een rekenrente in aanmerking moet worden genomen van ten minste 4 procent (artikel 3.29 Wet IB 2001). Vervolgens is dan nog bepaald dat waardering niet hoger mag zijn dan wat verzekeraars bij een belangrijk deel van de pensioenovereenkomsten als financieringsstelsel hanteren (artikel 8 lid 6 Wet Vpb).

'Een jaar een berekening 'over slaan' of de voorziening alleen maar oprenten is in strijd met artikel 3.29 Wet IB 2001.'

Koopsom- versus premie-/koopsom methode

Bij de jaarlijkse waardering heeft men in de praktijk dan de keuze uit de koopsom methode of de premie-/koopsom methode. De premie-/koopsom methode kent vervolgens weer twee varianten bij grondslagerelatingen: de bestaande voorziening in stand laten en doorgaan met een lagere toekomstige premie of de voorziening laten dalen onder instandhouding van de premie. Beide varianten zijn naar mijn idee goed koopmansgebruik, waarbij de eerste methode (lagere toekomstige premie) meer gebruikelijk is en bovendien leidt tot een (tijdelijk) hogere voorziening. Uit een steekproef bleek onlangs dat in 95 procent van de gevallen de koopsom methode werd verkozen boven de premie-/koopsom methode, terwijl de premie-/koopsom methode in beginsel tot een hogere voorziening leidt. 'DGA's betalen teveel Vpb' kopten de media. Naast het feit dat DGA's geen Vpb betalen, past hier toch een nuancering. Het is juist dat de premie-/koopsom methode in beginsel tot een hogere voor-

ziening leidt, doch deze methode is ook complexer dan de koopsom methode. De mate van (actuariële) complexiteit kan bovendien per casus verschillen. De kosten van uitvoering kunnen dan ook een aanvullende rol spelen. Als tweede nuancering kan de situatie worden genoemd dat 'optimalisatie' niet altijd gewenst is. Te denken valt aan verlies(verrekenings)situaties. In de derde plaats is de keuze voor de premie-/koopsom methode op grond van artikel 8 lid 6 Vpb niet altijd toelaatbaar.

Een jaar een berekening 'overslaan' of de voorziening alleen maar oprenten is in strijd met artikel 3.29 Wet IB 2001. Slaat men bij toepassing van de premie-/koopsom methode 'een jaar over', dan struikelt men bovendien ook over artikel 8 lid 6 Vpb. Feitelijk valt de voorziening dan terug naar koopsomniveau. En tot slot: in beide systemen is het doelvermogen (en vanzelfsprekend ook de rechten) exact gelijk. De premie-/koopsom methode haalt 'slechts' de lasten naar voren.

Te hanteren grondslagen

Op basis van het besluit van 3 juli 2008 dient bij de waardering rekening te worden gehouden met een (open) indexatie. Door uit te gaan van een interne rekenrente van 4 procent, ontstaat in de praktijk pas een meer complexe situatie (met jaarlagen van verschillende rentes) indien de marktrente meer dan 6 procent bedraagt (gegeven een indexatie van 2 procent). Vooralsnog is daar geen zicht op, maar de (financiële) wereld kan snel veranderen, zo hebben we gemerkt. Er mag worden uitgegaan van sterftegrondslagen die overeenkomen met de meest recente overlevingstafel zonder leeftijds correctie. Het besluit doet echter vermoeden dat overgang op een jongere tafel niet (altijd) geoorloofd is. Dit standpunt acht ik arbitrair.

Inbouw van kapitalen en rechten

De inbouw van kapitalen en rechten zorgt in de praktijk voor de nodige hoofdbreken. Feitelijk zou beoordeeld moeten worden welke rechten voor een bepaald kapitaal kunnen worden aangekocht bij de (betreffende) verzekeraar. Het verschil met de toezegging dient vervolgens

op basis van goed koopmansgebruik te worden gewaardeerd. Het besluit van 3 juli gaat er echter vanuit dat op basis van fiscale waarderingsgrondslagen beoordeeld dient te worden hoeveel rechten men kan aankopen voor het kapitaal. Dat zal aanzienlijk meer zijn dan bij een verzekeraar kan worden aangekocht. Het gevolg is dat minder rechten 'in eigen beheer' kunnen worden 'gehouden' en dat de voorziening daalt c.q. lager moet worden vastgesteld. Verder is de belastingadministratie van mening dat verzekerde geïndexeerde rechten eerst moeten worden herrekend naar nominale rechten alvorens deze in te bouwen¹. Ook dit standpunt is onder omstandigheden arbitrair en schreeuwt om een rechterlijke uitspraak.

'Uitsluitend de VPL-knip mag, op basis van een goedkeuring, gemaakt worden op basis van fiscale waarderingsgrondslagen.'

Flexibiliseringsberekeningen

Allerlei berekeningen met betrekking tot flexibilisering, zoals uitstellen, vervroegen, uitruilen etc, moeten plaatsvinden op basis van zakelijke grondslagen. Zakelijke grondslagen zijn grondslagen die bijvoorbeeld een professionele verzekeraar ook zou (kunnen) hanteren. Het resultaat van deze berekeningen dient vervolgens te worden gewaardeerd tegen fiscale grondslagen. Nog te vaak zien wij dat flexibiliseringsberekeningen plaatsvinden op basis van fiscale waarderingsgrondslagen. Het gevolg is dat er in de winstsfeer sprake kan zijn van onzakelijkheid, hetgeen een uitdeling of een informele kapitaalsstorting tot gevolg kan hebben. Echter, het is ook mogelijk dat daardoor te hoge of juist te lage rechten ontstaan met als gevolg dat de inspecteur de stelling kan innemen dat het pensioen onzuiver is geworden wegens bovenmatigheid respectievelijk wegens afzien. Uitsluitend de VPL-knip mag, op basis van een goedkeuring, gemaakt worden op basis van fiscale waarderingsgrondslagen.

Extern eigen beheer

Extern eigen beheer is de situatie waarbij de werkgever een andere vennootschap is als de pensioenuitvoerder. Het gevolg is dat er periodiek een premie of koopsom zal moeten worden betaald. Voor deze situatie geldt feitelijk hetzelfde als voor de flexibiliseringsberekeningen. De premiestroom moet berekend zijn op basis van zakelijke grondslagen. Dat hierdoor een verschil kan ontstaan met de fiscale balanswaardering is eenvoudigweg een feit. Een onjuiste uitvoering kan weer leiden tot vragen omtrent zakelijkheid en/of onzuiverheid. Aanvullend knelpunt hierbij is het uitgangspunt dat de last voor de indexatie pas in de toekomst kan worden genomen, zodat een indexatieboekhouding dient te worden bijgehouden.

Vennootschappelijke jaarrekening

In RJ-Uiting 2009-2 staat thans vermeld dat voor de vennootschappelijke jaarrekening kan worden aangesloten bij de fiscale balanswaardering. In eerdere richtlijnen werd steeds de nuancering aangebracht dat soms een lagere rekenrente noodzakelijk was. Deze aanvulling is komen te vervallen.

Wees secuur

Het maken van DGA-pensioenberekeningen is door de verschillende knip- en flexibiliseringselementen een nauwkeurig werkje geworden. Zorg dat u binnen de spelregels blijft en dat de berekening wordt gedragen door de juridische documenten. Voor de kantoren die de berekeningen zelf maken, is het raadzaam om te beoordelen of deze werkzaamheden volledig worden gedekt door de beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Dit blijkt namelijk niet altijd het geval. **An**

Drs. Servaas M.M. Vrijburg
FB, als pensioenfiscalist verbonden aan Fiscount.

¹ Dan wel dient een deel van de betaalde premie te worden geactiveerd.